

САВА ДАМЈАНОВ

Уредништво Летописа: *Како бисте у њојичком смислу описали актуелни тренутак савремене српске прозе? Шта је наследило њојимодернизам осамдесетих и деведесетих година њојекло века?*

Сава Дамјанов: Ништа што бих ја видео као мање-више изграђену поетику (барем у оној мери у којој је постмодернизам то био). Можда неки нови књижевни феномени 21. века настају мимо традиционалних медија и поетичких преокрета – на интернету најпре (твитер-проза, блогови, гејминг итд.) – користећи максимално интерактивне и мултимедијалне могућности које се ту отварају. Уосталом, о томе сам писао у неколико есеја последњих година, а и *Летопис Машице српске* је 2015. имао запажен мини-темат „Књижевност и интернет” који је приредио Милош Јоцић.

Све чеће се догађа да романописци пишу сценарије за филмове и серије, а да драматурзи добијају књижевне награде. Веза између књижевности и филмске уметности њојјаје све чвршћа. Како ће се њој одразити на саму књижевност?

Ако прихватимо чињеницу да је драма већ миленијумима КЊИЖЕВНА врста (а не обрнуто!), онда се одговор на први део Вашег питања своди на таленат аутора и квалитет конкретног дела. Филм припада контексту који сам малопре поменуо: он је једина суштински нова уметност коју нам је подарио 20. век и у том смислу везан је за Другу технолошку револуцију и мултимедијалност коју је она омогућила. Данас веза коју апострофирате, нажалост, није само креативне природе, него је више одређена либерално-гржишном (тј. ДИВЉОМ) економијом: У и ОД књижевности пара – дакле и егзистенције! – нема (или једва да има, или има ако није права Уметност Језика!), док се око филмова и ТВ серија врте реалне паре, а самим тим и хонорари који могу обезбедити пристојан живот...

Сартир је у прошлом веку оставио ишање за кога се ише књижевности. Да ли можете да ишете данашње читаоца српске прозе? Да ли је у ишању један иш чииаоца, или је иосреди ише различиих ишова?

Док сам писао, ја сам писао за УНИКАТНУ врсту читаоца и то је једино што засигурно знам. Наравно, писао сам оно што бих и сам волео да читам! Све друго су за мене бесмислице, макар их изговорили ауторитети попут Сартра и иних... јер јасно је сваком ко има имало мозга да књижевност без читаоца не постоји, мада се у савременој профанизованој (не)култури то поима као пука игра бројки каква би била примеренија публици неког спортског спектакла или жртвама рата и концлогора...

У којој мери иолиичка коректиност иише на иемаику и квалииет савремене српске прозе? Да ли имате ииисак да иоситој иолиички иицај на расиоред снага у књижевном иољу?

Лично никада нисам марио за тзв. политичку и сваку другу коректност (у земљи мог одрастања то се звало „морално-политичка подобност“!), мада сад знам да сам тиме бриљантно радио у корист сопствене штете. Да не бисмо куцали на одавно отворена врата, подсетићу да је још Црњански горко истицао како је наша критика котеријашка у сваком смислу тог појма (па и политичком!). Данас се – сходно горепоменутом економском миљеу! – ствар ише своди на интересне групе које се боре за моћ, што по правилу доноси извесне финансијске и животне бенефиције (а најсмешније је клање тих група око разних наградица, којих у Србији има буквално ише него дана у години!)...

Чак и онда када је себе иравдала као израз снаге ииила, као у случају Флоберове Мадам Бовари, ироза је иоседовала и снажан крииички иоиенцијал. Да ли савремена српска ироза иоседује крииички иоиенцијал и ироиив чега се она буни, ако је иај иоиенцијал сачувала?

Одговорио бих контрапитањем: да ли је то најрелевантнији смисао Уметности Језика? Или опет упадамо у замку котеријашких схватања „коректности“ или „некоректности“? О лажима попут демократије, слободе говора, литерарно-друштвеног ангажмана и сличном не бих ни започињао причу јер би била дужине просечног романа...